ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

РІК XXXI   ЛИСТОПАД 1984   Ч. 11 (358)

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

КОНКУРС ДЛЯ ДІТЕЙ І ЮНАЦТВА НА ЛІТЕРАТУРНІ Й ОБРАЗОТВОРЧІ ПРАЦІ ДО КНИЖКИ „ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИЩЕННЯ УКРАЇНИ"

Українці в вільному світі готуються величаво відзначити тисячоліття прийняття християнської віри в 988 році за панування в Руси-Україні великого київського князя Володимира.

Українські діти й юнацтво теж повинні приєднатися до відсвяткування цієї важливої історичної події. Нагоду до цього дає їм 64-ий Відділ Союзу Українок Америки в Ню Йорку. Він плянує видати книжку про „Тисячоліття Хрищення Руси-України", авторами якої мають бути діти й молодь від 5-го до 16-го року життя. З тією метою 64-ий Відділ СУА проголосив конкурс на літературні й образотворчі праці юних авторів.

Надіслані на конкурс писання і малюнки дітей оцінить редакційна комісія. Прийняті комісією праці будуть поміщені в книжці з поданням імени, прізвища, віку, місця замешкання, школи авторів. Плянується також влаштувати виставку надісланих дітьми праць. До участи в конкурсі закликається дітей і юнацтво всіх країн українського поселення в вільному світі.

Писані праці й картини слати на адресу:

Ukrainian National Women's League of America, Branch 64
108 Second Ave.
New York, N. Y. 10003

Від Редакції: Дорогі Читачі! Заохочуємо Вас узяти участь у конкурсі. Попросіть своїх батьків, учителів, виховників, опікунів, щоб допомогли Вам у тому корисному ділі.

ЗАГАДКИ

Один баранець
пасе тисячу овець.

* * *

На рогожі розсипано
горошок,
а посередині —
півбублика.

СКІЛЬКИ СОРОК?

Летіло со́рок соро́к, надійшов стрілець, дві сороки вбив, скільки залишилося?

СКІЛЬКИ НІГ?

Кітка, сорок котенят, собака й людина. Скільки всього ніг?

ЖАРТІВЛИВІ ПИТАННЯ-ЗАГАДКИ

а) В однім місці стоїть хлопець, а в другім місці другий, а посередині півень яйце зніс. Котрий із хлопців швидше яйце ухватить?

б) Де є міста без людей, ріки й море без води, ліси без дерев?

ЩО ЦЕ?

а) Вода, але літає.

б) Підняти може й дитина, а через хату не перекине.

в) Чим більше з неї береш, тим більшою вона стає.

г) Що може одночасно стояти і ходити? Висіти й стояти? Ходити й лежати?

ВІДПОВІДЖТЕ!

На землі немає, на небі одне, в дівчини немає, а в баби двоє.

В кого є ще такі самі голки, як в їжака?

Що робить людина, коли не йде, не сидить і не лежить?

Коли ми дивимося на цифру „два", а говоримо „десять"?

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК У ЧИСЛІ „ВЕСЕЛКИ" ЗА ЖОВТЕНЬ 1984 р.: ОСІННІ ЗАГАДКИ: Гриб, грушка, гриб. ЩО ЦЕ? Книжка, газета, журнал. ЗАГАДКИ-НЕДОМОВКИ: а) Журавлі. б) Цибуля. в) Кіт. ХТО ВОНА? Капуста. ЩО ЦЕ? Цукор.

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редаґує Колегія. Річна передплата становить у ЗСА — 8:00 дол. у інших країнах — рівновартність цієї суми. Для членів УНС 5.00 дол. Ціна окремого числа 75 центів. Ціна подвійного числа — 1.00 дол.

THE RAINBOW — VESELKA

ISSN 0300-6379

Обкладинка роботи Ірини Молодецької

Published monthly, except May to August Bi monthly
at Jersey City, New Jersey
30 Montgomery Street — Jersey City, New Jersey 07302
Supscription $8:00 per year UNA members $5:00 per year
Entered as Second Class at Jersey City, N. J.

Ілюстрація на облкадинці:
Ірина Молодецька — Осіннє листячко

СТОРІНКИ СЛАВИ

З новішої історії України кожного року згадуємо велику подію, що сталася 1 листопада 1918 року.

У цей день у столиці Західньої України, у давньому городі нашого князя Льва — Львові проголосили українці свою державу. Українське військо під командою полковника Дмитра Вітовського зайняло місто, перебрало силою владу від австрійців і вивісило на вежі ратуша український прапор.

Одночасно і в інших містах та селах Галицької землі українці перебрали владу в свої руки. Усюди запанувала радість — це ж довгождана воля вернулася знову!

Разом із святкуваннями 1-го листопада згадуємо тепер також великого українця, галицького Митрополита, князя Церкви, Андрея графа Шептицького, який помер 40 років тому.

Митрополит Андрей — це велика постать нашої історії. Він зробив дуже багато добра для українського народу — будував нові храми Божі, закладав школи, музеї, шпиталі, дбав про українську науку і мистецтво, висилав молодих українців на науку в чужі високі школи. Два рази відвідав американських українців і постарався про заснування для них єпископства в Филаделфії. Його називали також „царським в'язнем", бо під час першої світової війни російська царська влада вивезла його зі Львова і держала два роки на засланні в Росії.

Слава про великого українського митрополита ішла по всій Европі.

А українські діти відвідували кожного року Митрополита в день Його іменин у місяці грудні і дякували за опіку над українською молоддю, дітьми, сиротами, хворими й бідними.

Пам'ять про великого Митрополита житиме вічно в українському народі.

У місяці листопаді вшановуємо теж 359 Героїв, що їх розстріляли большевики-москалі під містечком Базаром на Україні.

Ці герої — це українські вояки. Вони зібралися із зброєю в руках під командою генерала Юрка Тютюнника і рушили у похід на Україну, щоб визволити її з-під большевицького панування. Швидка й дуже холодна зима дуже перешкодила походові, а большевики зібрали великі війська. Сили були нерівні. В часі боїв 359 наших борців попало у большевицький полон. Большевики намовляли їх до себе на службу, але українські борці заявили, що воліють умерти, як служити ворогові. Оскаженілі москалі обставили безборонних героїв скорострілами і всіх розстріляли.

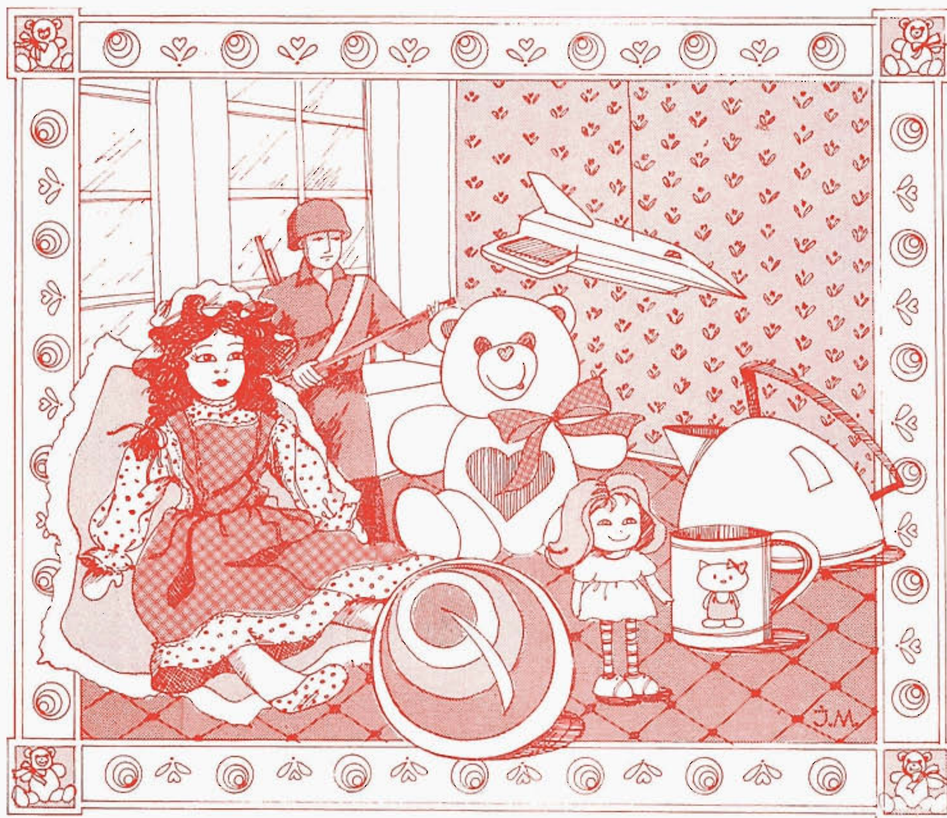
Вмирали наші воїни-герої із співом на устах — співали „Ще не вмерла Україна!"

Хоч загинули вони, але слава і пам'ять про них не загине ніколи.

Українські діти і молодь віддають разом з батьками свою пошану Героям Базару і молять Бога за спокій душ усіх українських Борців, що віддали своє життя за волю українського народу.

Ратуш у Львові з вежею, на якій уранці Першого Листопада 1918 р. замаяв гордо український прапор на знак, що це давнє українське місто короля Данила і його сина Льва знову повернулося до Української Держави.

СУПЕРЕЧКА МІЖ ІГРАШКАМИ

(Ілюстрація Ірини Молодецької)

В кожнім місті є бодай одна крамниця з іграшками. Але ми тут розкажемо про таку крамницю, де суперечилися іграшки, котра з них дітям найбільше подобається.

Надійшла ніч, крамницю зачинили і на вікна спустили залізні заслони. У крамниці запанувала пітьма.

— Ох, як добре, що вже темно! — сказала з полички горда лялька в шовковій суконці. — Я страшенно втомлена, бо цілий день оглядають люди тільки мене крізь виставову шибу. Аж тепер трохи відпочину.

— Ну, я думаю, що на мене більше дивляться, як на вас, панно Шовкова! — відізвався знизу залізний вояк з рушницею на плечі. — Туди проходило більше хлопців ніж дівчат.

— Я думаю, що ані одно з вас не має слушности — забурмотів ведмедик, що стояв недалеко. — Найбільше дивляться на мене і хлопці, і дівчата.

— А я кажу, що на мене! — відізвався шкіряний м'яч. — На мене дивилися діти і дорослі.

— А я що! Ніщо? — запитала ракета на місяць, блиснувши мосяжним боком.

Суперечка щораз більше розгорталася.

— Втихомиртеся, браття і сестри! — долунав десь із-заду тихий голос глиняної ляльки. — Не сперечайтесь, бо всім нам призначена одна доля: нас продадуть, попсують і викинуть потім на смітник.

— Тебе кинуть, бо ти з глини, а я з порцеляни! — відповіла згорда шовкова лялька.

— А я з заліза! — А я з сукна! — Я зі шкіри! — хвалилися іграшки одне по другому.

— Заспокійтеся! — сказало глиняне горнятко. — Глиняна лялька каже правду. Хоч ви ліпші від нас, глиняних, то доля наша однакова. Ми тільки іграшки.

— Неправда! Неправда! — кричали горді.

Нарешті відізвався грубий чайник, що на ньому продавчиня заварювала кип'яток:

— Я вас погоджу! Кого завтра зранку першого куплять, той найліпший і той має слушність.

— Згода! Згода! — загомоніли всі іграшки, бо кожна думала, що вона найліпша і що її правда буде.

Вранці відчинили крамницю і відслонили виставову шибу. До крамниці вбіг малий хлопчина.

— О, зараз мене купить — шепнула шовкова лялька.

— Ні, хлопець візьме радше мене! — сказав ведмідь.

— Перепрошую, для хлопця я найкращий! — заперечив усім м'яч.

Ганна ЧЕРІНЬ

Ілюстрація Ірини МОЛОДЕЦЬКОЇ

ВІТАМІНИ

— Му -му!
— Му-му!
— Що їсти, щоб бути здоровою?
— А це як кому.
Ми маємо звичку
Їсти травичку:

Смачну конюшину,
Гірку лопушину,
Терпку будячину.
Як пастух не бачить —
З грядок капустину.

І листя, й стеблини —
Це все — вітаміни.
Тим користь така
Від молока.

Юрко зрозумів
Розмову корів:
З усіх видозмінів,
З усіх вітамінів
Найкращі оці,
Що в молоці!

З тих пір без прохань,
Без нарікань
Юрко повну склянку
Його п'є щоранку.

———

Пояснення-словничок: **конюшина** — clover; **лопушина** від лопух — burdock; **будячина** від будяк — thistle; **стеблина**, стебло — stem, stalk; **видозміни** — різні роди (тут: вітамінів).

— Вибачте, він певно візьме мене! — відізвалася ракета на місяць.

— Ха-ха-ха! Чи не знаєте, що я хлопцеві найвідповідніший! — заявив гордо вояк, блиснувши рушницею.

А хлопчик сказав до продавчині:

— Сьогодні іменини моєї сестрички. Я хочу подарувати їй якусь забавку, але дешеву, бо маю тільки три доляри...

— Ми тут з тобою щось виберемо, — сказала продавчиня. — Ось тут глиняна лялька, коштує два доляри, п'ятдесять центів. А за других п'ятдесять центів можеш дістати одно горнятко.

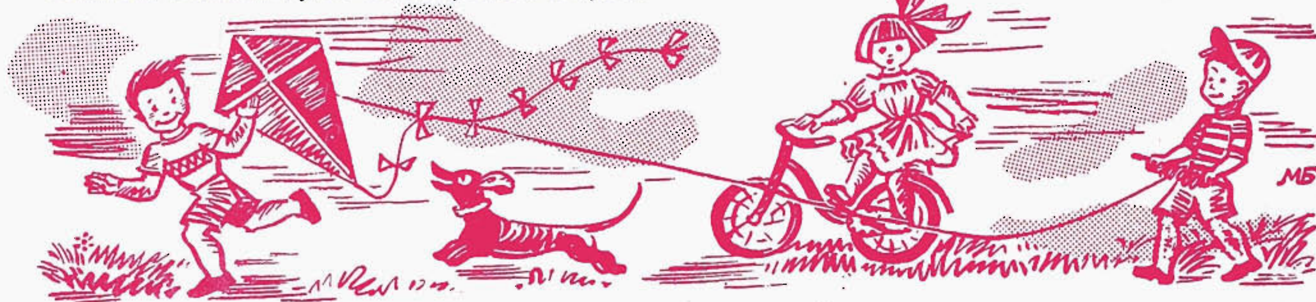
— Я візьму! — втішився хлопчина. — Старша сестра вшие для лялі ще одну суконку, бо вона хоче бути кравчинею.

Хлопчик заплатив, узяв глиняну лялю і горнятко, на дорогі забавки навіть не глянув, і вийшов веселий з крамниці.

І тому, коли прийшла друга ніч, в крамниці було тихо, хоч мак сій. Дорогі горді іграшки мовчали, бо стидалися, а глиняні ляльки і горнятка не відзивалися зі скромности, бо знали, що самохвальба — негарна справа.

———

Пояснення-словничок: **суперечка** — controversy; **суперечитися** — to argue, to contradic; **пітьма** — darkness; **втомлений** — tired; **поличка** — shelf; **рушниця** — rifle; **мати слушність** — мати за собою правду; **втихомирюватися** — to be becalmed; **доля** — fate; **смітник** — dustheap; **сукно** — cloth; **глина** — clay; **шкура** — skin; **чайник** — tea-kettle; **кип'яток** — boiling water; **продавчиня** — sales lady, saleswoman; **маком сій** — народний вислів; було дуже тихо; **скромність** — modesty; **самохвальба** — self-praise.

Ганна ЧЕРІНЬ

ПОКЛІН МИТРОПОЛИТОВІ ЛИПКІВСЬКОМУ

Після суботньої рідної школи, чекаючи, поки по них приїдуть батьки, діти розмовляють про різні речі: про те, що вони в неділю будуть робити, де були на вакаціях, які подарунки дістали на день народження або ще дістануть.

— Мені найкращі подарунки дає дідусь, — хвалиться Михайлик. Його навіть не треба просити, він краще від мене знає, що мені потрібно.

— А в мене нема дідуся... — сумно зідхнув Юрко. — Він вже помер.

— А в мене є, тільки він живе далеко від нас. Часом він нас відвідує, а часом ми його. Він посилає дарунки, але я краще хотів би, щоб він з нами жив. Бо тато дуже зайнятий, не має часу зі мною грати в м'яча. А от Михайликів дідусь із ним грає в м'яча і по рибу ходить... Якби то мені!

— Ну, то я дуже щасливий, — обізвався Петрусь. — У мене є не тільки дідусь, а й прадід, мого дідуся батько. Він дуже старенький, — в м'яча з ним не заграєш. Для цього в мене є дідусь, а зате прадід щовечора мені дуже цікаві казки розказує.

— Про бабу Ягу і змія? Страшні речі? — спитався Юрко.

— Так, і про це, але найбільше про те, що він сам бачив і пережив. Мій прадід народився в дев'ятнадцятім столітті!

— Такий він старий?! Йому вже двісті літ?!

— О ні, тільки вісімдесят п'ять. Він народився в останнім році дев'ятнадцятого століття, в 1899. Він боровся за українську самостійну державу і відійшов з України з військом Петлюри, коли большевики захопили Україну. І він також був знайомий із митрополитом Липківським.

— З митрополитом! А ти його бачив? Він у вас у хаті був?

— Ні, не був, і я його не бачив. Його замучили большевики, а в якім році — я забув. Якщо хочете, прийдіть до нас у неділю, то прадід вам усе розкаже.

В неділю до Петруся прийшли друзі. Звичайно, не всі, бо вони не так близько один від одного живуть; але Михайликів тато мав справу до Петрусевого тата, а з ним ускочила в авто й Марійка та її подруга Рая. Вони були цікаві побачити прадіда. Як то виглядає дідусів батько?! А, побачивши прадіда, дівчатка навіть розчарувалися:

— Ми його бачили! В нашій церкві. Тільки ми не знали, що це — прадід. Він виглядав, як усі інші дідусі, може ще й краще.

— А це тому, що я — вояк. А також я ще й тепер роблю руханку і вправи, — усміхнувся прадід.

— То може ви й на працю ходите, — запитався Михайлик, — як ви такі браві?

— Ходжу, тільки не на таку, як твій тато. Я працюю, як можу, для церкви. Свічечки запалюю й гашу, священикові допомагаю, а от тепер продаю квитки на льотерію. Може купите пару квитків? — звернувся прадід до Михайликового тата.

— Що за льотерія? — поцікавився тато.

— Може ви читали в пресі, що вже поставили пам'ятник у Бавнд-Бруці — пам'ятник митрополитові Василеві Липківському. А тепер треба його виплачувати так, як колись ми виплачували наші будинки. Наші малярі й мистці подарували свої гарні твори, і в цій льотерії їх можна виграти.

— Дайте мені книжечку. Я запишу кілька квитків на щастя Марійці й Михайликові.

— А можете нам розказати про цього митрополита? — спитав Михайлик. За що йому така пошана?

— Сідайте коло мене та слухайте уважно, — промовив прадід, умощуючись на канапі. Діти посідали коло його ніг.

— Митрополит Липківський народився в сім'ї священика і також вивчився на священика. З 1905

року він служив у церквах у Києві. Він любив Бога і Церкву, любив свою працю, любив людей, а особливо дітей. Але одна думка не давала йому спокою. В ті часи Україна була під владою Росії, і скрізь панувала російська мова, також і в Церкві. Московський митрополит вимагав, щоб у церквах українці молилися старою слов'янською мовою і з російською вимовою за російського царя та його уряд. Священик Василь Липківський не міг з цим примиритися. Він мріяв про той час, коли український нарід буде молитися на своїй землі своєю рідною мовою. І той час настав.

У 1917 році повстали народи Росії проти московської влади. Україна здобула самостійність. І українська Православна Церква скликала з'їзд і ухвалила автокефалію.

— Що? що? — перебила Марійка. — Авто?

— Так, ,,авто" означає ,,сам", ти ж знаєш, що авто — це — самохід; а ,,кефале" грецькою мовою означає ,,голова". Отож, наша Православна Церква вирішила мати свого власного найвищого Пастиря, незалежного від московської Церкви. Найкраще про це сказав митрополит Липківський у своїй проповіді.

— Прадід взяв книжку з полиці, що мала всередині закладку, і подав її Петрусеві:

— Допоможи мені. Ось почитай, бо я втомився.

Петрусь зачитав:

,,Правити Службу Божу своєю мовою — найперший обов'язок перед Богом. Ті народи, що панували над нашим українським народом, нехай дадуть відповідь: чому вони тримали наш нарід у духовому голоді та жажді, в темноті духовній? Чому вони не давали нашому народові жити своїм рідним життям, утворювати свою рідну церкву, молитись своєю рідною мовою?!.. Чому знесиленням та в'язницями відповідали на спроби нашого народу визволитись, з'єднатись — своє власне життя утворювати?!"

— А справді, чому, прадідусю? Татку, чому? — допитувався Петрусь.

— Бо вороги хотіли тримати нас у неволі, хотіли, щоб ми робили, а вони нашу працю використовували, наш хліб їли. Вони хотіли, щоб і Церква нас до цього привчала.

— А ми не хочемо! — крикнули Марійка й Рая.

— І проти цього боровся митрополит Липківський. І от 9-го травня 1919 року в Микільському манастирі на Печерську — це такий район Києва — митрополит Липківський відслужив першу Службу Божу українською мовою. — розповідав далі прадід. — Цієї дати я не забуду ніколи, бо я тоді був у тій церкві. Печерськ утопав у свіжій весняній зелені й у квітах — це був час відродження України, хоч недалеко ще гриміли гармати й умирали на фронті наші стрільці. Але в церкві було повно людей, як на Великдень. Люди плакали від зворушення:

— Оце ж тепер ми молимося своєю мовою, і Бог чує наші молитви. Як приємно молитися і все розуміти — і те, що говорить священик, і те, що співає хор!

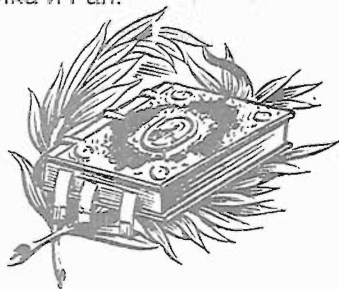
Митрополит Липківський їздив по всій Україні, проповідував українську православну віру, закликав людей, щоб шанували свою державу, свої звичаї, свою науку й мистецтво. Він дуже любив Тараса Шевченка й часто наводив слова поета у своїх проповідях. ,,Свою Україну любіть!" — словами нашого улюбленого поета закликав митрополит Липківський.

— Але, — тяжко зідхнув прадід, — вороги зненавиділи праведника-митрополита. Коли в нерівних боях вороги побороли нашу українську армію, митрополит лишився в Україні й далі стояв за рідну віру й рідну мову. Совєтська влада не визнавала його взагалі; митрополита Липківського переслідували, не давали йому служити в церкві, а в 1938 році заарештували, і з того часу про нього не було жадної вістки. Напевно загинув він десь у Сибіру. І всі його писання були знищені ворогами, крім тих, що чудом охоронилися в добрих людей. Тепер ми їх читаємо в нових виданнях і вчимося, як треба мужньо боронити свою віру й державу.

Отаке розповів дітям старенький прадід про великого Українця — митрополита Василя Липківського.

———————

Пояснення-словничок: **баба Яга** — зла чарівниця в казках; **замучити** — to torture; **мистець** — master, artist; **умощуватися** — to seat cosily; **полиця** — shelf; **жажда** — жага, спрага (thrist); **Печерськ** — частина (district) Києва; **зненавидіти** — to conceive hatred; **нерівні бої** — тут: бої, в яких вороги мали кількісну перевагу.

ОСІНЬ НАДХОДИТЬ

(Ілюстрація Марти Гулей—Леґецкіс)

Надійшла холодна осінь,
Сумно вже кругом,
Вже зажурені ворони
Крячуть над селом.

Десь у хмарах сумно кличуть —
Кру! Кру! — журавлі.
Прикро буде зимувати
На чужій землі.

Поміж мряки кличуть гуси
Сумно ґе-ґе-ґе!
Ой, прощай наш рідний краю,
Бо зима іде.

Вже не чути в нашім лісі
Співу пташенят,
Вже Мороз гуляє в полі,
Рідний Зими брат.

А ведмідь, старий Бурмило,
Трохи вже й оглух,
Надягає ось на себе
Зимовий кожух.

Тільки Ромчик, не злякався
Холоду — катару,
Бо побачив у крамниці
Лижов гарну пару.

За М. Магиром

Пояснення-словничок: **Лижви** (а не нарти) — ski. Не мішати з ковзанами, яких дехто з-польського називає — лижвами.

ДЛЯ КОГО ГОЛКИ В ЇЖАКА

Якось восени захопив лисицю в полі дощ. Вимокла як хлющ.

Похнюпила вона голову та й чалапає по калюжах. Коли гляне — кущик стоїть. Лисиця до нього. Прибігає, аж там їжак сидить. Від дощу сховався.

— Посунься! — буркнула лисиця і штовхнула їжака в бік. Штовхнула — та аж завищала з болю. — Ой лихо! До тебе ж торкнутися не можна. Чом ти не поголиш оцю гидку щетину?

— Спасибі за раду, але вона не для мене, — мовив їжак.

— Та ти подумай, — казала далі лисиця. — Що в тих голках гарного? Тільки сусідів відганяти. Поголи їх, бо всі друзі тебе відцураються і...

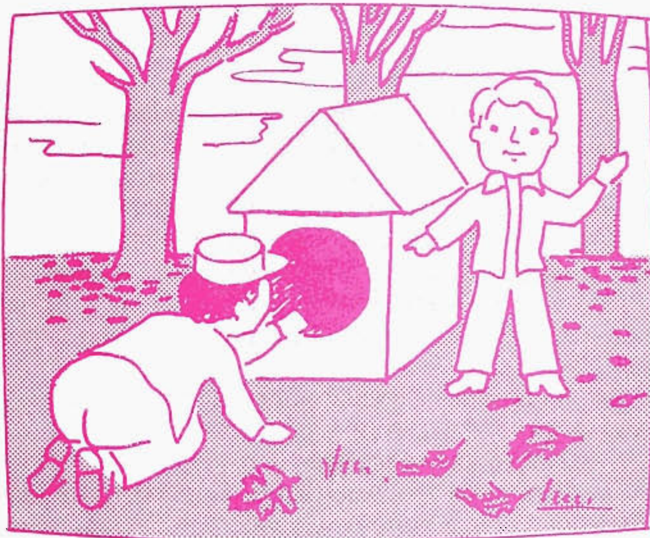
— Мої голки не для друзів, — перебив їжак, — вони для ворогів.

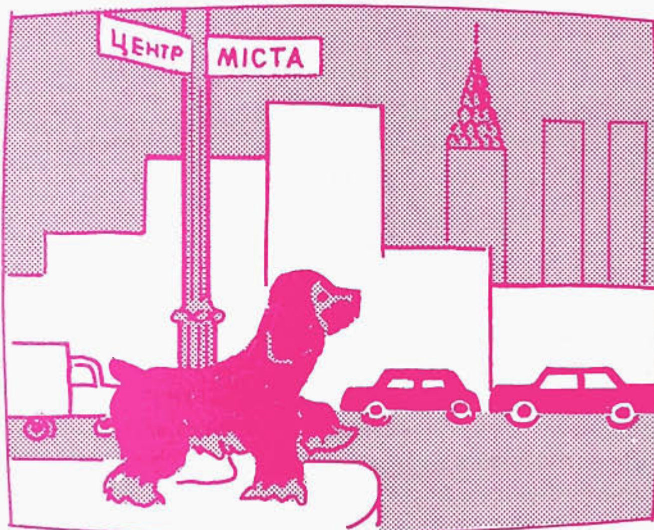

Хлющ — downpour; **похнюпити** — похилити (to look downcast, to hang one's head); **чалапати** — to wade; **цуратися** — відрікатися (to avoid, to keep away); **щетина** — bristle.

Текст: Світлана КУЗЬМЕНКО *Ілюстрації: Іван БРИКОВИЧ*

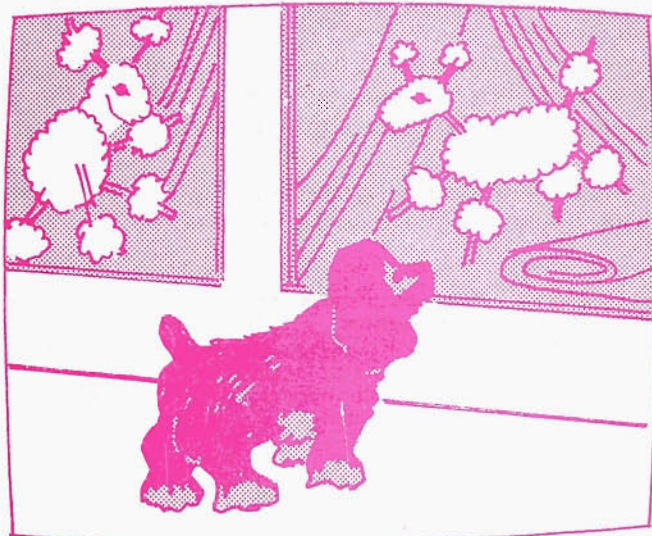
ІВАСЬ-МУДРАСЬ

Листопад уже надворі.
Під ногами листя гори.
Пожовтіли трави й квіти.
Проминуло красне літо.
В Івася й Миколи горе:
Жук пропав десь від учора.

Де могли — його шукали.
Всі, хто міг — допомагали.
Та було це все дарма,
Бо Жука нема й нема.
Враз прийшли до хлопців вісті:
Жук гуляв по середмісті.

У вітрини заглядав,
Людям лапу подавав.
Тут Івась: „У цю ж хвилину
До газет дамо новину
Про Жука — ще поки час.
Жук повернеться до нас!"

„Спинка чорна, вгору хвостик,
Білі лапки і животик.
Взагалі ж, — писали діти, —
Пес найкращий в цілім світі!"
А придумав це Івась —
Не даремно він Мудрась!

Середмістя — центр міста (mid-town); **вітрина** — shop-window.

ДЕРЕВО І ЛИСТЯ

(Казка)

Давним-давно це було. Рослини в різні пори року не мали свого особливого забарвлення. Листячко завжди було зелене. Але якось...

— Йдуть холоди!.. — панічно вигукнув Листочок. — Тікайте! — гукнув він своїм братам, що дрижали поруч чи від передчуття холоду, чи з ляку.

— Відірвись швидше, — звертався він до кожного. — Адже лише від нас, листочків, залежить, чи скоро надійде зима.

Цей вигук почуло величезне Дерево, що дало навесні життя своїм дітям — Листочкам. Воно було раде з любов'ю завжди носити на своїх могутніх плечах і руках велику зелену сім'ю.

— Чи не соромно тобі? — прошепотіло Дерево і хитнуло Листочок своїми оголеними гілками, на яких ще зовсім недавно дружньо сиділи тисячі й тисячі його дитинчат. — Невже й ти мене залишиш у таку сумну для мене пору?

Та Листочок ніби й не чув, про що прохало його Дерево. Чи не зрозумів, чи взагалі нечулим був. І ця невдячність Листочка ще глибше вразила Дерево.

— Хай тобі буде соромно! — з обуренням вигукнуло Дерево. — Перш ніж мене полишити. згори з сорому!

І раптом трапилось диво. Листочок з сорому майже весь став червоним, а де-не-де навіть пурпурного відтінку.

А горде Дерево згадало, що воно завжди: у важку хвилину і в радісну — наснажувалося від матінки-землі. Ні не Листочки-балакуни зелені, а корені, цілющими земними соками живили величезний і складний організм. І відчувши свою земну силу, могутньо випросталося, потім, різко нахилившись, трусонуло гілками й звільнилося від решти Листочків, що зарозуміло гадали, начебто все від них залежить. Дерево глибоко зідхнуло, на якийсь час заспокоївшись, почало чекати нової весни, щоб дати життя майбутнім Листочкам.

Але через рік все знову повторилося.

— Йдуть холоди, йдуть холоди, — панічно вигукнув один Листочок, що сидів на Дереві найвище і тому першим відчув наближення холодів.

— Т-ш-ш-ш, — насварилось Дерево гілкою. — Будь ласка, не репетуй.

Та Листочок не вгавав.

— Тоді й ти згори від сорому, як твої минулорічні брати, — з болем прошепотіло Дерево своє заклинання.

Раптом усе Дерево, ніби заново перефарбувавшись, стало золотим.

Отак з того часу повелося: тільки Листочок здумає полишити своє рідне Дерево, його проймає сором, він починає червоніти. І чим більше сорому у Листочка, тим густіше і насиченіше його забарвлення.

Цю дивовижну гаму листя, палітра якого складається з жовтих, жовтогарячих, рожевих, червоних, пурпурових відтінків, люди й назвали осінньою.

А Дереву завжди сумно розлучатися з Листочками. І воно терпляче чекає нової весни.

Пояснення-словничок: **пурпурний** — червоно-фіолетний колір (purple); **наснажуватися** — набирати сили; **балакун** — людина, яка багато говорить (talkative); **трусонути** — потрясти (to shake); **репетувати** — верещати (to shout, to cry out); **заклинати** — заворожити, кидати клятву (to curse); **насичений** — наповнений, згущений (saturated).

БУРКО І ЮКОН

Коли Бурка принесли до Івасевої хати, то він спочатку боявся і ховався по кутках. А вже найбільше боявся Івася, бо думав, що Івась буде його мучити, тягати за хвостика, щипати за вушка. Але скоро Бурко переконався, що Івась зовсім інший, ніж Бурко думав.

Кожного ранку Івась брав Бурка за лапку і казав: ,,Добридень, песику, як тобі спалося?'' Опісля наливав йому в мисочку молока, клав туди кришки хліба і ласкаво говорив: ,,Їж, Бурку, ти напевно за ніч зголоднів''. Коли родина засідала до обіду, Івась теж не забував про Бурка. У мисочці песик знаходив смачну кашку або юшку з м'ясцем. Все, що їв Івась, давали їсти Буркові.

Івасів тато збудував Буркові гарненьку будку. Івась вистелив її старою фуфайкою, і Бурко мав тепле та вигідне мешкання. Бурко так полюбив Івася і його родину, що ні кроком не хотів вийти поза огорожу, що оточувала їх садок і город. Коли Івась ішов до школи, Бурко трохи нудьгував. Коли ж Івась вертався додому, то радості Бурка не було кінця. Обидва вони бігали, бавилися, і тоді Бурко почувався дуже щасливим.

Одного разу Бурко побачив на суміжнім подвір'ї великого пса-вовчура. Бурко дуже зрадів, що має нового сусіда. Тепер уже не буде нудьгувати. Тож побіг до дротяної сітки, що стояла на межі.

— Добридень, сусіде! — заговорив Бурко і з пошаною помахав голівкою та хвостиком. — Де купив тебе твій господар?

Вовчур подивився на малого Бурка з гордістю, відвернув убік голову і нічого не відповів. Але Бурко не зрозумів тієї гордости і конче хотів познайомитись із сусідом.

— Як тебе звати? — питався. — Я називаюся Бурко і належу до мішаної раси ямників і доґів.

— Ха-ха-ха! — засміявся вовчур. — От мені славна раса!.. Я походжу з чистої раси вовків, і ім'я моє не просте — я називаюся Юкон. З тобою не думаю ближче заприязнитися, і тому не підходь близько до мене, бо це мене хвилює.

Почувши таку відповідь, Бурко засумувався і побіг до своєї будки. Там він довго роздумував над Юконом та його гордою вдачею: ,,А, може, правду говорив Юкон: куди мені маленькому песикові приятелювати з великим славної раси вовчуром? На другий день Бурко вже не підійшов до Юкона, тільки заховався за кущик і крадькома споглядав у його сторону. Юкон видався Буркові ще кращим і міцнішим, ніж учора. Буркові так хотілося поговорити з Юконом про своє життя, про щоденні забави з Івасем, про пригоду з кицькою Муркою, яка дряпнула його нігтем під оком... Але не відважився підійти до вовчура зблизька. Так було кожного дня. Бурко ховався за свій кущик і довго-довго дивився на Юкона.

Одного разу, в гарячий літній день, сидів Бурко в тіні кущика. Він, на диво, побачив, що Юкон плаче. Спочатку Юкон плакав потихеньку, а далі почав вити і жалісно скавуліти. Бурко забув про Юконову гордість і підійшов до самої огорожі.

— Що сталося, що ти так плачеш, милий сусіде! — відізвався ласкаво.

Юкон відчув Буркову приязнь і став розповідати Буркові про своє горе. Господар Юкона був недоброю, немилосердною людиною; їсти давав Юконові дуже мало, так що той завжди голодував; прив'язував його до стовпа грубим ланцюгом, що натер йому шкуру до крови і зробилася рана. Жаль огорнув Бурка.

,,Треба скинути той ланцюг'', — подумав Бурко. Він устромив голову крізь подерту сітку і почав гризти ланцюг зубами. Але його труд був даремний, бо перегризти ланцюга було неможливо, зате надламався кінчик Буркового зуба. Сонце пекло, і рана в Юкона почала пекти ще більше.

— Заховайся в будку, приятелю, — сказав Бурко.

— Бачиш, що в мене нема будки, — сумно відповів Юкон. — Я не тільки терплю голод, але мушу мерзнути на дощі, а в гарячі дні не маю де сховатися від пекучого сонця.

Але раз стався випадок, що змінив життя Юкона. Його господар потребував на щось ланцюга, тож зняв його з шиї вовчура, а його прив'язав грубим мотузком. Побачивши таку зміну, Бурко відразу взявся за діло. Сидів коло приятеля і гриз мотузок. На третій день мотузок злетів із шиї. Бурко дуже зрадів.

Тепер уже вільно бігатимеш зі мною по нашому садку, — сказав Бурко. — Будемо бавитися з Івасем, він такий чемний, добрий хлопець.

Ні, друже, — відповів Юкон. Хвилини моєї волі короткі. Сьогодні чи завтра мій господар знову прив'яже мене ланцюгом, і я ніколи не зможу вільно бігати з тобою.

— Коли так, то тікай звідсіль, — сказав рішуче Бурко. — Тікай кудись між добрих людей, що нагодують тебе добре і не прив'язуватимуть тебе до стовпа.

Юкон завагався: — А що буде, коли натраплю знову на злих людей?

— Не всі люди злі на світі. Ти іди й дивися людям в очі. Хто гляне теж тобі просто в очі — так як мій Івась, його тато і мама — то знай, що це добрі

(Закінчення на стор. 12-ій внизу)

Роман ЗАВАДОВИЧ

Ілюстрація Марти ГУЛЕЙ-ЛЕҐЕЦКІС

ХВОРИЙ КНЯЖЕНКО І ЧЕРЕПАШКА

Під горами Гімалаями стояв замок індійського князя Раяґада. Князь дуже любив тварин, а вони любили його. В його саду жили вільно мавпи, зебри, олені, буйволи, а також усякі птахи, що гарно співають. А хижі звірі здалека обминали цей сад.

Князь мав сина, десятирічного хлопчика. І от, одного разу хлопчик захворів. В його грудях учепилася застуда. Коли про недугу княженка дізналися шамани-лікарі, багато прийшло до замку з найдорожчими ліками. Але ніякий лік не помагав, і княженко щораз більше занепадав на здоров'ї.

Аж одного разу прилетів із гір невеличкий пташок, подібний до королика. Такого пташка тут ніхто не бачив. Він мав золоті крильця і срібне пір'я на шиї. Пташок сів на гілці помаранчі й почав співати. Такого співу також ніхто не чув, але всі звірі зрозуміли, що цей спів означає. Пташок співав, що за трьома горами є чарівний город, у якому виростає цілюще зілля. Тільки воно може помогти княженкові. Це зілля, подібне до рум'янку, але цвіте пізно восени, коли все інше зілля завмирає.

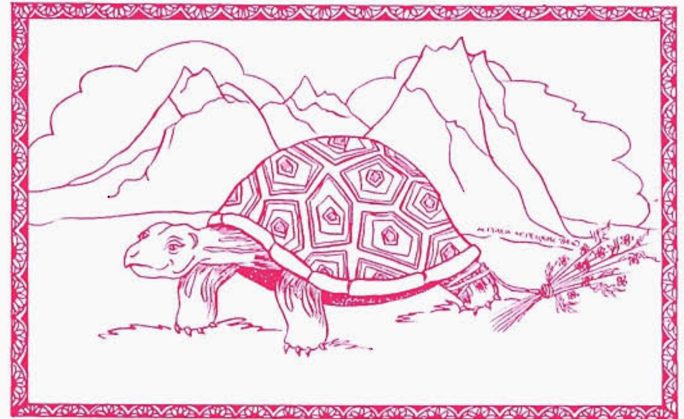
— Ми дістанемо його! — сказали звірі, бо вони зраділи, що все таки є в світі ліки, які можуть вилікувати улюбленого княженка.

— Але дістати це диво-зілля дуже важко, — співав далі пташок. — До нього треба перейти три узгір'я, переділені глибокими озерами. На першім узгір'ї живуть леви, на другім — тигри, а на третім — отруйні вужі.

Тоді сказала мавпа-шимпанс: — Нехай зголосяться охотники! Не зважаючи на перешкоди і небезпеки, вони підуть по цілюще зілля.

Звірі спершу мовчали. Тоді сказала мавпа: — Я піду перша!

Тоді заговорив носоріг: — Якщо б шимпанс не вернувся, тоді піду я!

— А третім буду я, коли б два перші не вернулися! — відізвався струсь.

Так і зробили. Перший вибрався в дорогу шимпанс. Минув тиждень, два, врешті місяць — і шимпанс не вернувся. Тоді пішов носоріг. Знову минув місяць, а носоріг пропав, мов камінь під водою. Врешті прийшла черга на струся, а коли і він не вернувся, звірі зійшлися на нараду. Та ніхто не знав, що далі робити. Коли всі сиділи мовчки, поспускавши голови, вийшла з-між папоротей маленька черепашка, не більша від головки капусти.

— Ходили три охотники, а я хочу бути четвертою. Я маленька, мене не жалуйте! А, може, якраз мені вдасться принести цілюще зілля...

Почувши ці слова, звірі почали сміятися з черепашки. Чи вона справді думає, що дасть собі раду з могутніми левами, дикими тиграми й отруйними вужами?

А коли посміялися і не знали, що далі робити, тоді зебра сказала:

— Як хоче, хай іде! Це нам не пошкодить! Ми її не примушуємо, вона сама зголосилася.

БУРКО І ЮКОН

(Закінчення зі стор. 11-ої)

люди. Хто ж дивиться в землю чи кудись в сторону — то це людина недоброго серця.

Юкон подякував Буркові за добру раду. Бурко віддав йому свою вечерю — кашу та кості. Попоївши, Юкон сказав:

— Я щось тебе попрошу: щоб ти простив мені ці горді нечемні слова, якими я образив тебе при нашій першій зустрічі.

— Я давно забув їх, — сказав Бурко.

Обидва приятелі розійшлися зі сльозами в очах. Юкон побіг швидко, не оглядаючись, а сумний Бурко ще довго стояв біля огорожі і глядів своєму приятелеві у слід.

За Л. Тавридською

———

Пояснення-словничок: **зголодніти** — to get hungry; **фуфайка** — тут: sweater; **суміжний** — adjacent, neighbouring; **сітка з дроту** — wire-net; **межа** — limit, verge; **гордість** — пихатість (lordliness); **хвилювати** — нервувати; **скавуліти** — yelping; **гризти** — to gnaw; **завагатися** — to begin to hesitate; **простити** — to forgive; **образити** — to offend, to insult.

— Хто проти того, щоб черепаха пішла по зілля? — відізвався їжак.

Ніхто не протестував. Черепашка швидко приготувалася до дороги і, прощаючись, сказала:

— Але в мене куценькі ноги, і я швидко не бігаю. Чекайте на мене не місяць, а три.

І звірі чекали, бо не мали іншої ради. А тим часом княженко щораз ослабав, уже голови не міг піднести.

Черепашка ішла по землі лише один день. Потім натрапила на бистрий потік, скочила у воду, і потік швидко поніс її до країни левів. Коли вона опинилася в невеличкій затоці, там уже чатував лев на кіз, що ввечері приходять пити воду. Лев побачив черепаху, понюхав її, але не міг дістатися до неї, бо черепашка сховала голову і ноги під панцер і виглядала тепер неначе камінь. Лев прикликав свою жінку, вони хотіли зубами розкусити черепашку, але панцер був твердий, мов залізо. Левиця вкинула черепашку в рот, хотіла роздавити її, та дарма. Тоді леви взяли черепашку і кинули у воду. Черепашка на це тільки чекала, добула голівку і лапки з-під панцера і поплила впоперек озера туди, де жили тигри.

Знов повторилося те, що у левів. Тигри не могли розкусити панцера черепашки. Врешті кинули її в бур'ян. Коли черепаха почула, що тигри вже відійшли і їх м'яв лунав уже за ліском, вона побігла до озера і переплила його на той бік, де жили великі вужі.

Вужі обкручують собою тіла більших тварин, бо хочуть їх проковтнути. Але черепашка сміялася під панцером, як вужі лютилися, добуваючись до неї. Врешті розгнівались і поповзли в кущі. Тоді черепашка переплила третє озеро. Ось вона вже в городі, де росте цілюще зілля. Вона скоро пізнала його, бо пізньої осени лише воно зеленіє свіжим листям і рожевими квіточками.

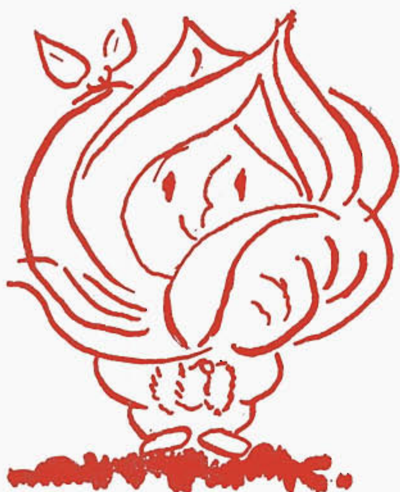
Цілий день заходилася черепашка, щоб назбирати трохи листя і квітів. Там знайшла зів'ялу рослинку, подібну до повійки, що окручувалася по кущах батогами-шнурочками. Цими батогами черепашка зв'язала цілюще зілля в невеличкий снопик і прив'язала до ніжки. Тяжко було черепашці тягти за собою цей снопик, але вона тішилася, що має його з собою. Так вона знову перейшла узгір'я вужів, тигрів і левів, які вже не зачіпали її, бо знали, що це даремна справа.

Якраз минало три місяці, відколи черепашка пішла в дорогу. Тепер із радістю привітали її звірі, дивуючись, що вона жива. Але ще з більшою втіхою понесли вони снопик цілющого зілля і поклали його перед головним входом до замку. Таким чином зілля дісталося до рук лікарів. Вони не знали, звідки воно походить, але по запаху догадалися, що воно лікувальне. Вони зілля заварили і дали хворому випити по кілька ковтків.

І сталося диво: княженко став одужувати. Велика радість запанувала в замку. Але ніхто не догадався, чого втішно ревіли буйволи, мекали кози, пищали мавпи і щебетали пташки. Звірі зібралися на галяві, весело підстрибували, танцювали. Аж тоді хтось нагадав собі, що треба вшанувати малу черепашку. Стали всюди її шукати, але її вже не було в княжому саді. Вона ще вчора потупала до свого нікому незнаного озерця, що ледви блищало між зеленою осокою.

———

Пояснення-словничок: **черепашка** — тут: little tortoise; **застуда** — cold; **шаман** — священик деяких нехристиянських вір; **королик** — невеличкий птах з роду горобців; **зілля** — herbs; **цілющий** — healing; **узгір'я** — hill, upland; **охотник** — той, що добровільно зголошується; **носоріг** — rhinoceros; **струсь** — ostrich; **затока** — bay, cove; **чатувати** — підстерігати жертву (victim); **панцер** — тут: охорона на черепахах; **рот** — mouth; **розкусити** — to crack in two; **обкручувати** — to twist, to wring; **проковтнути** — to swallow; **повій** — bindweed; **сніп, снопик** — sheaf; **ковток** — тут: sip; **буйвол** — buffalo; **вшановувати** — to celebrate; **осока** — sedge.

КАПУСТИНА

Капустина
Морозенка
Не злякалася —
В сім хустинок-пелюстин
Пов'язалася.

ЖУК

Ось напроти суне жук —
грізний погляд, грізний звук.
Уступись йому з дороги,
бо візьме тебе на роги.

ДИЯКОН І ПАЛАМАР

Був раз диякон, що дуже любив чванитися перед селянами. Їде, бувало, дорогою і до кожного візника гукає:

— Гей, ти, Микито! Завертай з дороги! Не бачиш, хто то їде?

У тім краю був добрий король. Одного разу він забажав приглянутися ближче до селянського життя. Переодягнувся в селянську одежу і їхав на звичайнім селянськім візку. І сталося так, що назустріч над'їхав диякон.

— Гей, — гукає диякон. — Вступися з дороги! Чи не бачиш, бовдуре, що сам диякон їде?

Король звернув з дороги, а як миналися, то ще й шапку скинув. Дяк пізнав короля і дуже збентежився. А король усміхнувся і каже:

— Прийди завтра до мого палацу. Дам тобі три загадки. Як не зможеш на них мудро відповісти, то покараю тебе за твою чванливість.

Налякався диякон, чи зможе він відгадати мудрі загадки короля. Покликав дотепного паламаря та й каже йому:

— Підеш ти до короля і будеш там говорити замість мене. Скажеш, що ти диякон.

Натягнув паламар на себе одежу диякона і пішов до палацу. Король сидів на троні в золотій короні та в дорогоцінних шатах. Не пізнав він, що то не диякон, з яким він учора минав на дорозі.

— Ага, ось і ти прийшов, — каже король. — Скажи, яка далека дорога від сходу до заходу?

— Один день дороги, — відповів паламар.

— Як то? — здивувався король.

— А так, що сонце вранці виходить на сході, а ввечері того дня доходить до заходу і там ховаєть-ся. Чи це ж не один день дороги?

Подобалася така відповідь королеві, і він поставив друге питання:

— Скаже, скільки грошей я вартий разом з короною і коштовними шатами?

Подумав паламар та й каже:

— Не гнівайтеся, ваше величество, але знаєте, що за Христа дали 30 срібняків. А за тебе, королю, більше, як 29 дати не можна...

— Ти добре кажеш! — крикнув король. — А ну, вгадай ще: про що я тепер думаю?

— Ти думаєш, королю, що перед тобою стоїть диякон, а я не диякон, лише паламар!

Тоді король здивувався, який бистрий розум є в паламаря, і сказав:

— Я напишу до владики, щоб тебе зробив дияконом, а диякон хай служить за паламаря.

— І так, дотепний паламар став дияконом, а диякон прийняв заслужену кару за свою чванькуватість.

Пояснення-словничок: **диякон** — deacon; **паламар** — sexton, sacristan, vestry keeper; **чванитися** - хвалитися; бовдур — недотепа, дурень; **збентежитися** — зніяковіти (to be embarassed); **шата** — magnificent garment; **срібняк** — старовинна монета; **візник** — той, що керує возом; **мужицький** — селянський; коштовний — дорогоцінний (precious); **вартий** — worth; **чванькуватість** — boastful.

„КАЛЕНДАР УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ 1985"

І „БАЙКИ ЕЗОПА"

Гурток Прихильників Української Дитини в Торонто, Канада подбав про два видання для дітей молодшого віку: „Календар української дитини" на 1985 рік і „Байки Езопа".

В „Календарі" на кожний місяць призначені дві сторінки. На першій сторінці позначені дні місяця й згадані важливіші релігійно-церковні та національні свята й події. На другій сторінці поміщені вірші, віршовані оловідання й казки та веселі історійки. Всі вони прикрашені багатокольоровими ілюстраційками.

Календарна частина починається окремою сторінкою, на якій вміщено кілька молитов, що їх відмовляють діти. На кінці календаря є поради, як користуватися календарем, а на останній сторінці обкладинки загадки, недомовки, сміховинки, жарти.

Календар можна прикріпити на стіні, або покласти на писальний столик.

Календар уклала й ілюстрації виконала Рома Чумак-Горбач. Обкладинку зробила Лідія Палій.
Ціна календаря — 4.50 дол.

Друга книжечка, це збірка байок старогрецького байкописця Езопа. Байка, це коротке оповідання або вірш, яке має на меті повчити читача. Байка написана з гумором, а замість людей виступають у ній тварини, рослини тощо. Не плутати байки з казкою. Найкращий український байкар — Леонід Глібів; байки його часто друкуються в наших дитячих журналах.

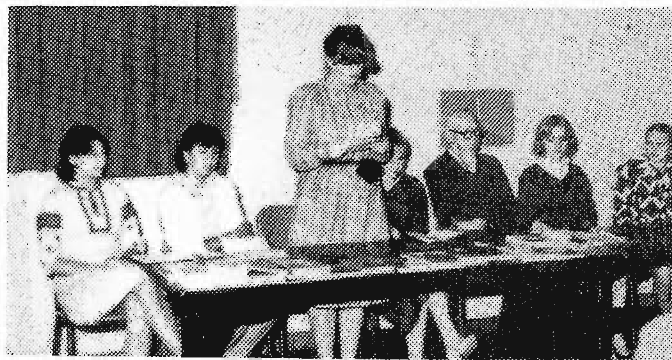
У книжечці є десять найкращих байок Езопа. Всі вони гарно ілюстровані багатокольоровими малюнками М. Прайса. Переказав ці байки українською мовою Ярослав Чумак за дозволом англомовного канадського видавництва „Гаєс Паблішінг". Книжечка видана дуже чепурно, має 24 сторінки. Обкладинка повнокольорова. Ціна книжечки — 5 дол.

Оба видання замовляти: Children's Care Group
91 Armadale Ave
Toronto, Ont. M6S 3W9
Canada

З ДИТЯЧОГО ЖИТТЯ

ВИСТУП МОЛОДИХ АВТОРІВ У СІДНЕЇ АВСТРАЛІЯ

По закінченні 7-го конкурсу молодечої творчости Літературно-мистецький клюб ім. Василя Симоненка в Мельборні зорганізував у Сіднеї з допомогою Українського Культурно-товариського Клюбу та Гуртка книголюбів виступ учасників останніх конкурсів. Спершу голова Літературно-мистецького клюбу Дм. Нитченко прочитав коротку доповідь, як треба працювати над собою молодим авторам, а потім вони читали свої нагороджені та відзначені твори. Після цього голова Гуртка книголюбів пані О. Борис піднесла кожній учасниці гарну китицю квітів. Численні присутні рясно оплескували кожний виступ молодих авторів. А наприкінці відбулись чай та перекуска для всіх присутніх. Там же Д. Нитченко повідомив про проголошення 8-го конкурсу молодечої творчости, термін якого закінчується 1-го січня 1985 р.

На світлині, починаючи зліва: Гандзя Берегуляк, Наталка Бей, Наталка Смеречук, яка читала твори відсутніх авторок, Аня Денисенко, Дм. Нитченко, Галя Денисенко, Таня Бейлі. Дві учасниці, яких фотограф не захопив, — це Наталка Соловій та Оксана Смеречук.

ЩО МОЖЕ ЗРОБИТИ КОМА!

Казка або й правда для тих усіх, що навчаються правильно писати по-українськи.

Колись у якійсь країні панував дуже жорстокий король. Багато людей противилося його суворому володінню. Коли ж хто попався в руки поліції, того королівський суд присуджував на тяжку каторгу.

Одного разу присудили визначного громадянина, що боровся за волю для народу. Коли присуд був уже підписаний, зібралися відважні люди і вислали до короля просьбу, щоб він помилував того присудженого. Король прочитав вирок суду і написав на ньому: „Простити неможливо вислати на каторгу. Але в поспіху не поставив коми, де йому було треба: „Простити неможливо, вислати на каторгу".

Коли папір лежав на столі короля, а король спав по обіді в своїй спальні, до кабінету ввійшла королева. Вона мала іншу вдачу, ніж її чоловік. Вона завжди обстоювала за тими, що їх переслідував король. Вона побачила папір, що король підписав, прочитала його й побачила, що в нім бракує коми. Вона взяла перо і поставила кому, але в іншім місці речення. Тепер на наказі короля стояло написано: „Простити, неможливо вислати на каторгу".

Незабаром король, вже не дивлячись на папір, дав його до виконання міністрові судівництва. Той прочитав, здивувався, але виконав те, що було наказано. Присудженого звільнили.

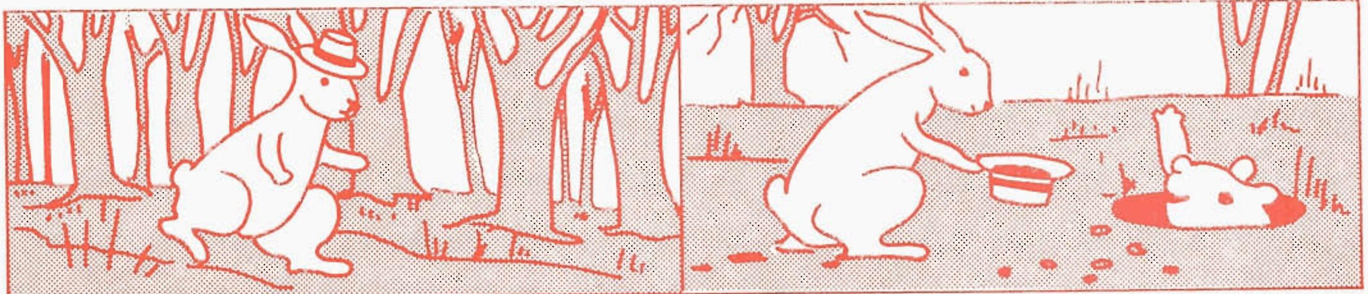
І так одна кома визволила борця за волю з тюрми і каторги. Але чи коли так станеться що кома визволить з неволі цілі народи?

———

Пояснення-словничок: **жорстокий** — cruel; **суворий** — grim, rough; **присуджувати** — to sentence; **каторга** — тюрма з тяжкими примусовими роботами; **громадяни** — citizens; **вдача** - character; **обстоювати** — to defend; **кома** — розділовий знак при писанні (comma); **простити** — to forgive.

Текст: Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрації: Іван БРИКОВИЧ*

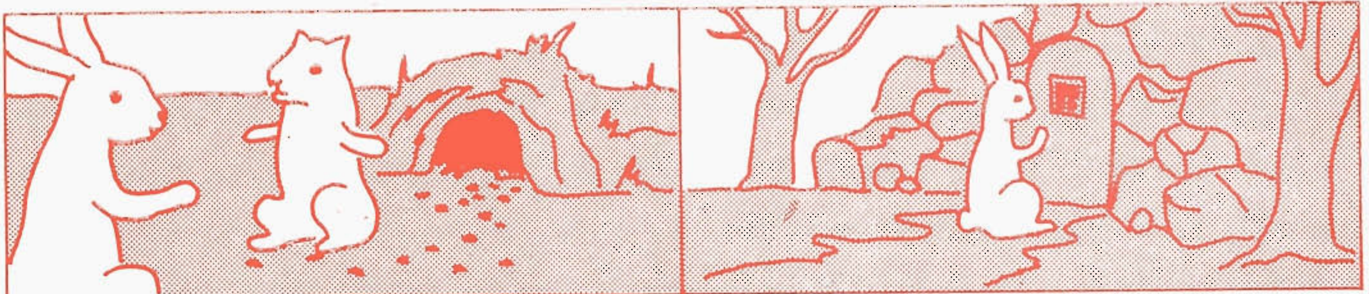
Гоца драла

Зайчик сірий, чорний ніс,
Заблукався в Гоцин ліс.

Тут хотів би зимувати.
Та чи прийме хто до хати?

Хоч борсук хатину має,
Зайця Яця не приймає.

Вдався Яць до хом'яка —
Ні, не прийме сірячка...

Аж прийшов під хату ґнома.
-- А чи є господар дома?

Чи приймеш мене на зиму,
Урятуєш від загину?

Ромтомтомик Яця просить:
— Їсти й пити маю досить!

Ось зима. Сніг білів,
Та в хатині Яць упрів.

— Ні, не видержу! — сказав
І до лісу пострибав.

А у лісі між кущів
Зайчик схованку зробив.

Хоч морозний вітер вив,
Цілу зиму Яць тут жив.

Аж тоді всім став казати,
Що зайцям не треба хати.

———————

Невеликі звірі, що живуть у норах: : **борсук** — badger і **хом'як** — hamster; **загин** — загибель (смерть); **сірячок** — деколи так називають зайця.